

Περιγραφή τοῦ παλαιοῦ φρουρίου Ἀμπὰς Χησὰρ Μάκρη ¹⁾.

π

Ἐν φρούριον εἰσέτι, φέρον τὸ αὐτὸ ὄνομα Μάκρη, ὑπάρχει εἰς τὴν Ἀνατολίαν ²⁾, ἀνατολικὴν ἄκραν τῆς ἀντιστοιχίας τῆς νήσου Ῥόδου, εἰς τὴν διόκησιν ³⁾ Ἀλαϊγιέ, εἰς τὸ τέλος ἐνὸς κόλπου τῆς παραλίας. Ἀλλ' ἡ Μάκρη αὕτη τῆς Ρούμελης εἶναι ἀκμαιότερα καὶ ἔτι περισσότερον κεκοσμημένη. Κατὰ τὸ ἔτος... ἠλώθη διὰ χειρὸς τοῦ Γαζῆ ⁴⁾ Ἐβρενοῦ ⁵⁾. Τὸ φρούριον κείμενον ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου παριστᾷ οἰκοδόμημα λίθινον, σχήματος τετραγώνου, παλαιὸν ὡραῖον τεῖχος. Ἡ περιφέρεια αὐτοῦ εἶναι χιλίων βημάτων. Τῆς πύλης καὶ τῶν τείχων αὐτοῦ μέρη τινα εἶναι ἐφθαρμένα καὶ δὲν εἶναι τόσοσ στερεά. Τὸ φρούριον εἶναι ἀρχαῖον, ἐκτισμένον ἐπὶ γῆς ἀνωμάλου καὶ βραχώδους μὲ κοιλάδας καὶ λόφους, ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ ἀκρόπολις παρὰ τὴν παραλίαν εἶναι ἐκτισμένη πολὺ στερεῶς.

Τώρα τὸ φρούριον Μάκρη εἶναι ἔδρα μικρᾶς διοικήσεως τῆς Ρούμελης ἀπεσπασμένη τῆς διοικήσεως τῶν Φερρῶν, καὶ ἔχει βαθμὸν 150 (βαλαντίων) ἄσπρων ⁶⁾. Ὁ διοικητὴς του εἶναι μουτεβελλῆς τῶν Βακουφίων τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ἐπιβάλλον τάξιν καὶ πειθαρχίαν.

Ἡ ἐκ δέκα χωρίων ἀποτελουμένη ὑποδιοίκησις τῆς Μάκρης εἶναι ἐπίσης βακούφιον τοῦ Βαγιαζίτ Χαν. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς οἱ ἀπογραφεῖς ἐσημείωσαν, ὅτι ἡ πόλις Μάκρη καὶ τὰ χωρία τῆς ὑποδιοικήσεως αὐτῆς ἔχουσιν ἐν συνόλῳ τετρακοσίας οἰκίας. Ἀλλ' ἡ πόλις ἔχει ἐν ὄλῳ διακοσίας κεραμοσκεπεῖς μονωρόφους καὶ διωρόφους οἰκίας ὡμῶν ⁷⁾ κτίρια λίθινα. Οἱ μουσουλμάνοι εἶναι ὀλιγώτεροι τῶν Χριστιανῶν, μόλις πενήκοντα οἰκογένειαι, αἱ δὲ λοιπαὶ 150 οἰκίαι ἀνήκουν εἰς ἀπαισίους ⁸⁾ ἀπίστους. Αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα ὄλων τῶν μὴ μουσουλμανικῶν οἰκιῶν εἶναι πολὺ μικρά. Αἱ θύραι δὲ ἐκτὸς τούτου εἶναι τοπο-

Εὐλιγία
Τοῦ...
«θ...»
- Ε! 1934

τεχ...
χω...

101

17

1: yekinde

4

14

- 1) Ἀκμαίας ἀκροπόλεως «Μάκρη».
- 2) Κατὰ λέξιν/Χώρον (ἢ) χοῦν τῆς Ἀνατολῆς (Μικρᾶς Ἀσίας).
- 3) Ἄλλη γραφή ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
- 4) Τροπαιοφόρος νικητῆς, τίτλος Σουλτάνων, πολεμησάντων καὶ στρατηγῶν αὐτῶν.
- 5) Ὁ Ἐβρενὸς ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες συνεταύτισαν τὴν τύχην των μὲ τοὺς πρώτους βασιλεῖς Ὀθωμανούς, γηραιὸς συνοδὸς τοῦ Ὁρχάν καὶ στρατηγὸς τοῦ Μουράτ τοῦ Α'. Περὶ τῆς δράσεώς του ὄρα Ἰστ. Jammer τ. I 219 καὶ ἐ. καὶ II 358 κ. ἐ.
- 6) Ἀκçe ἄσπρον= $\frac{1}{3}$ τοῦ para. Ἐν βαλάντιον ἄσπρα=500 γρόσια.
- 7) Urum κατὰ λαϊκὴν προφορὰν ἀντὶ Rum
- 8) menhufus (ἄθλιος) κ. ugursuz.

θετημένα πολὺ ὑψηλὰ διὰ τὰ μὴ ἔρχονται μουσαφιρέοι μὲ ἄλογα καὶ καταλύουν εἰς τὰς οἰκίας των. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἔκτισαν τὰς θύρας των μικρὰς καὶ ὑψηλὰς μὲ ἐναντίας 1) κλίμακας. Ἡ πόλις Μάκρη ἔχει ἐν ὄλῳ πέντε μικράκια ἐν ἄλλοις τὸ τέμενος τοῦ Βαγιαζίτ τοῦ Κεραυνοῦ ἐντὸς τοῦ φρουρίου, τέμενος ἀρχαίου ὀνυμοῦ.

Ὁ φρούραρχος καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ φρουρίου διαμένουσιν ἐντὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ στρατιωτικὸς διοικητής, ὁ στρατηγὸς τῶν Γιανιτσάρων καὶ οἱ εὐγενεῖς καὶ πρόκριτοι κατοικοῦσι τὸ ἐξωτερικὸν προάστειον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν τζαμίον, ἐν συνοικιακὸν καὶ ἐν μοναστηριακὸν τέμενος, εἰς μεδρεσές, ἐν σχολεῖον, πέντε χάνια, ἐμπορικά, παρὰ δὲ τὴν ὄχθην τοῦ ρύακος ἐν λουτρὸν καθαριότητος 2) καὶ περὶ τὰ 20 ἐν ὄλῳ καταστήματα μικρῶν διαστάσεων.

Ἐκ τῶν παραδόξων φαινομένων πηγῶν ὕδατος 3)

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς αὐτῆς ἀναβλύζει ἕκ τινος λείου βράχου πηγὴ ὕδατος, διανογῶς ὡς κρυσταλλόν, λευκοῦ, ὅπερ κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον δὲν δύναται τις νὰ πῆ μὲ φιλίην καὶ ἡσυχίαν οὔτε τρεῖς βούλιες ἕνεκα τῆς εἰς ἀπειρογάπτον βαθμὸν παγερᾶς ψυχρότητος αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὕδωρ εἶναι συγχρότως καὶ τόσον πολὺ ταχυχώνευτον νάμα ὥστε εἰς τὴν φάγην ὀλόκληρον ἄρνιον καὶ πῆ τὸν ἐξαγνίζοντα τοῦτον οἶνον πεινᾷ ἀμέσως καὶ ἐπιθυμεῖ ἕκ νεοῦ νὰ φάγη. Τοὺς 12 μύλους, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται εἰς τὴν πόλιν ταύτην κινεῖ τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ κατόπιν διανέμεται εἰς τὰς οἰκίας.

Τὸ ἀρχικὸν σημεῖον, ὅθεν ἐκπηγάζει ἡ τρέχουσα αὕτη πηγὴ εὐρίσκειται ἐντὸς τοῦ φρουρίου, καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει εἰς ὑψικόνυφος πλατάνος, τόσον μέγας, ὥστε παρόμοιον δένδρον εἰς τὴν ἡπειρὸν μας 4) ἴσως θὰ συνήντα τις μόνον εἰς τὸν κολοσσαῖον πλατάνον τῆς νήσου Κῶ εἰς τὴν Μεσόγειον. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ριζῶν τοῦ πλατάνου τούτου ἕκ τῶν βράχων ἀναβλύζει καὶ ἀναπηδᾷ, δίκην ὀφθαλμοῦ γερανοῦ. Ἡ πόλις Μάκρη ἀκμαία οὔσα φημίζεται διὰ τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ τὸν κολοσσὸν πλατάνον.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι εὐχάριστον καὶ ὡς ἕκ τούτου ἡ Μάκρη παράγει κυράτσες—κορασίδας 5) καὶ ἀγόρια ὡσάν νεογνά 6) ἡλίου. Εἰς

1) muhalif (στραβάς) κ. ters.

2) Gasilan κατὰ λέξιν : (διὰ τοὺς λουομένους).

3) Κατὰ λέξιν : ὕδατος ζωῆς.

4) κατὰ λ. εἰς τὸ κατωξημένον τέταρτον τῆς γῆς.

5) Kıraça (ἑλλ. λ.).

6) Ἡ γραφὴ pençe παλάμη, ὄνυξ μοί φαίνεται ἀστοχος. Πιθανωτέραν θεωρῶ

τὰς ἀμπέλους καὶ τοὺς κήπους τῆς ὑπάρχουσι πολλὰ ρόδια, σῦκα καὶ συνάμινα (τούτια).

Ἐπειδὴ δὲ τὸ κλίμα τῆς εἶναι θαλάσσιον 1) τὰ βουνὰ καὶ οἱ βράχοι τῆς κατεκλύσθησαν ἀπὸ δάση ὀλόκληρα ἐλαιῶνων οἱ ὁποῖοι παράγουσιν ἐλαίας κοκκώδεις καὶ κρητικοειδεῖς καὶ ἄλλων εἰδῶν 2).

Ἀπὸ τῆς Κων)πόλεως μέχρι τοῦ τόπου τούτου πολὺ σπανίως ὑπάρχουν δένδρα ἐλαίας, διότι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα (δεσπόζει) ἡ δριμύτης τοῦ χειμῶνος. Ἄλλ' ἡ Μάκρη εὐρισκομένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τρίτου κλίματος, ἔχει εὐκραεῖς κλίμα καὶ ὡς ἐκ τούτου ὅλα τὰ ὄρη τὰ βορειόθεν τῆς πόλεως ταύτης κείμενα εἶναι κατάφυτα ἀπὸ ἀμπέλους.

Οἱ κάτοικοί τῆς εἶναι ὑγιεῖς καὶ ζωηροί, εἰς ἀπόστασιν δὲ 20 μιλίων ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης πρὸς νότον πρὸς τὴν Μεσόγειον φαίνεται ἡ νῆσος Σαμοθράκη 3). ἔχει περὶ 35 μιλίων φρούριον ἀκμαῖον καὶ κεκοσμημένον καὶ ἓνα εὐρύχωρον λιμένα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς διοικήσεως τῶν νήσων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν.

Ὅλοι οἱ μὴ Μουσουλμάνοι ὑπήκοοι 4) τῆς διακίσεως τῆς Μάκρης ὡς καὶ οἱ τῆς τῶν Φερρών, καθόλου δὲν οὐτλοῦσιν ἑλληνιστὶ ἀλλ' ἔχουσι μίαν περίπλοκον 5) γλῶσσαν παρεμφεσὴ πρὸς τὴν τουρκικὴν.

Ὅλοι οἱ μὴ Μουσουλμάνοι κάτοικοι ἐνδύονται λευκοὺς ἐριούχους ἐπενδύτας καὶ κάμπαν χονδρὴν με σχήματα (κόψιμον) κομφῆς ἐνδυμασίας. Ἴδου λεξικά τινα παραδείγματα τῆς διαλέκτου, τῆς ὁποίας οὗτοι κάμνουσιν χρῆσιν :

Περιγραφή τοῦ ἰδιώματος τῶν τελευταίων Τσιτάκων

Ἐν πρώτοις : ὅταν θέλωσι νὰ εἴπωσι : «μὴ βιάζεσαι δι' αὐτὴν τὴν ἐργασίαν» λέγουσιν «hotalama». Λέγουσι Küllümlizde bilemisik ἤτοι ἂν (τὸ) ἠξεύρομεν ὅλοι μας. Λέγουσι : Sarife idelüm acalur ἤτοι ἄς συσκε-

”
/u

1f 5t R

τὴν λ. nice πόσοι. Ὡς ἔτι εὐστοχωτέραν προτείνω τὴν γρ. bece καὶ reſe (περσ. λ.) νεογνόν, ἰδίᾳ ἐν ἐξαρτήσει ἐκ τῆς ἐπομ. λ. aſtar (ἥλιος, Ἀπόλλων). Οὗτο ὁ ὄσιος Ἐβλιγᾶς παρομοιάζει τὰ τέκνα τῆς ἑλλ. Μάκρης μὲ Ἀπολλωνιδεῖς.

1p 5e
/w

1) Παραλιακόν.

2) Ἡ λέξις Metun (κείμενα) ὡς καὶ ἡ Kurun (αἰῶνες), ἀραβικαὶ δὲν ἀποδίδουν ἐννοιαν ἐν τῷ κειμένῳ. Μοι φαίνεται, ὅτι πρόκειται περὶ ἑλλ. γεωγρ. ὀνομάτων Μεθώνης καὶ Κορώνης καὶ εἰδῶν τοπικῶν ἐλαιῶν τῶν μερῶν τούτων.

3) Samadrak.

4) Ραγιάδες

5) Κατὰ λέξιν κάποιαν γλῶσσαν Τσιτάκων (Τούρκων τοῦ Αἴμου), ἤτοι κακῶς ὀμιλουμένην.

1e

είναι, ὡς ἔχει, κατεστραμμένον) καὶ ἔχει ἐντὸς αὐτοῦ καλύβας καὶ μάνδρας πρὸς διαχείμανσιν προβάτων.

Ἐντεῦθεν ἐκκινήσαντες δηλοῦμεν τὰ χωρία Κερπιτσιλή 2) Σου-σηγηρηγῆ, Μπάμπαλη καὶ Γιαση-Κόϊ, τὰ ὁποῖα, ἀκμαῖα καὶ κατάφυτα μὲ ἀμπέλους καὶ κήπους ὡς Ἰρέμ 3) εὐρίσκονται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοῦ φρούριου Μεσουνή. Ὅλα τὰ χωρία ταῦτα ἀποτελοῦν χωρία τῆς ὑποδιοικήσεως τῆς Κουμουλδζίνας, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ σπαρτὰ τῶν πεδιάδων παράγουν (ἄφθονα, ὡς) λεία 4) προϊόντα. Προχωρήσαντες ἐντεῦθεν πρὸς νότον ἐφθάσαμεν εἰς τὸ φρούριον Μπουροῦ.

Περιγραφή τοῦ Μπουροῦ

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἑλληνικῶν ἀξιολίστων ἱστορικῶν τὸ φρούριον Μπουροῦ οὕτω ὀνομάσθη κατὰ παραφθορὰν ἐκ τῆς λέξεως Μουρή, ὀνόματος τῆς ἡγεμονίδος Μουρῆς, ἣτις ἀνήγειρε τὸ φρούριον καὶ ἦτις ὑπῆρξε κόρη τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτοῦ Φιλικοῦ. Ἀφοῦ περιέπεσεν εἰς χεῖρας πολλῶν ἡγεμόνων τὸ φρούριον ἐν τέλει ὑπετάγη εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἰσλάμ. Κατὰ τὸ ἔτος... ὁ Σουλταῖν 5) υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν Γαζῆ 6) ἐκυρίευσεν αὐτὸ διὰ χειρὸς τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ἐβρενοῦ Μπέη. Τὴν σήμερον τὸ φρούριον Μπουροῦ χρησιμοποιεῖται ὡς ἀποθήκη 7) τοῦ Βακουφίου (;) τῆς πόλεως Γαζῆ Μουραδιέ 8) εἰς τὴν διοίκησιν Κουμουλδζίνας εἰς τὴν Ρούμην, ἀποτελεῖ μεγάλην παρακαταθήκην. Ὅλα τὰ προϊόντα τῶν εἰσοδημάτων ἀποστέλλονται εἰς τὸ Βακούφιον καὶ ὑπ' αὐτοῦ χορηγοῦνται ὡς μισθὸς εἰς τοὺς σιτιζομένους ἐκ τῶν προσόδων αὐτοῦ.

Ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τοῦ φρουρίου του

Τὸ φρούριον Μπουροῦ ἐκτισμένον διὰ λίθων εἰς τὴν παραλίαν εἰς ὕψος 20 πήχων ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἦτο λίαν ὀχυρὸν καὶ περι-

1) Εἰς ἐρείπια.

2) Ἄλλ. γρ. Κιρσανδζλή, Κεζτεντζλή. Εἰς τὸν χάρτην εὗρον τὸ ὄνομα Κιρ Σαρβία. /δ

3) Ἰρέμ, περίφημος κήπος ἐν Ἀραβίᾳ/ἐπίγειος παράδεισος. /

4) Ἀπροσδόκητον λάφυρον.

5) Σουλταῖν Πασά. Περὶ τῶν κατακτήσεων αὐτοῦ ὄρα Hammer T. 1 σελ. 194 καὶ ἔ.

6) Υἱὸς τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ὄθωμ. δυναστείας Ὁσμάν. Ὁ Χάμμερ (πρβλ. T. 1. σελ 75 καὶ ἔ.) τὸν ὀνομάζει Οὐρχάν. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ φέρει ἡ κομόπολις Ὁρχάν ἐν τῇ Νομαρχίᾳ Θεσσαλονίκης (πρβλ. Ἐβλιγιά T.8 σελ. 96).

7) Ambarligi εἶναι ἡ πειθανωτέρα γραφή· αἱ γρ. ayarligi (δασμὸς μετροήσεως ; ibadligi (Δουλικῶν) asarligi (asarligi τῆς δεκάτης;) τῶν ἀντιγράφων δὲν δίδουν σαφῆ ἔννοιαν.

8) Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου Μουραδ (ὄρα κατωτέρω).

καλλές. Τὴν σήμερον εἶναι ἐν μέρει κατεστραμμένον. Ἡ περιφέρεια αὐτοῦ ἔχοντος σχῆμα τετράγωνον, εἶναι ἐν ὄλῳ ἑκατὸν γεωμετρικῶν βημάτων, περίξ ὅμως τοῦ φρουρίου τάφος δὲν ὑπάρχει. Ἐντὸς τοῦ φρουρίου ὑπάρχουσι 50 οἰκίαι ἀπίστων ρωμηῶν καὶ 5 καταστήματα. Ἄλλο οὐδὲν ἔχει. Δύο πύλας ἔχει, ἡ μία ἐκ τῶν ὁποίων εἰς τὴν παραλίαν ¹⁾ βλέπει πρὸς νότον, ἡ ἄλλη πρὸς δυσμὰς πρὸς τὸν ποταμὸν Καράσου, ἐν δὲ τεῖχος, συνημμένον εἰς τὸ φρούριον εἶναι ἐκτισμένον πρὸς βορρᾶν. Ἀπὸ τοῦ φρουρίου μέχρι τῶν ὄρεων τὸ μῆκος τοῦ ἰσχυροῦ καὶ στερεοῦ τούτου τείχους (διήκει) εἰς (ἀπόστασιν) μιᾶς ὥρας.

Οὔτε ἄνθρωποι οὔτε σειρὰ καμήλων ἢ ἄλλων ζώων ²⁾ δύναται νὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν. Ἡ δίοδος ἐνεργεῖται διὰ τῆς παραλίας πύλης τοῦ φρουρίου, ὅπου ἄλλοτε εἰσεπράττοντο τὰ δικαίωματα διόδου καὶ οἱ τελωνιακοὶ φόροι. Καὶ τὴν σήμερον βλέπει τις σαφῆ ἵχνη τοῦ τελωνείου.

Ἐγκώμιον τῆς λιμνοθαλάσσης Μπουροῦ.

Ἐμπροσθεν τοῦ φρουρίου τούτου ὑπάρχει κόλπος θαλάσσης βλέπων πρὸς νότον. Μέχρι τοῦ στομίου τῶν στενῶν τῆς θαλάσσης σχηματίζεται μία εὐρεία λίμνη ὡς ὠκεανὸς μεγάλη, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀλιεύονται ἀναρίθμητα εἶδη ἰχθύων. Αὕτη ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν κρατικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἑποίας ὁ διευθυντὴς μετ' ἄλλων ἑκατὸν στρατιωτικῶν κατέχει καὶ διαχειρίζεται (τὰ προϊόντα) τῆς λίμνης ταύτης. Τὰ δὲ προϊόντα ταῦτα τῆς λίμνης ὁ μουτεβελῆς τοῦ Βακουφίου τοῦ Γαζῆ Μουράτ Χάν ³⁾ καὶ τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτῶν εἰσοδήματα καταβάλλει εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Βακουφίου,

Διελθόντες, κατόπιν, τὸ φρούριον τοῦτο καὶ προχωρήσαντες ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν πρὸς νότον ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατάλυμα τοῦ χωρίου Κηζήλδζα ⁴⁾ ὅπου ἐφιλοξενήθημεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γενναιοδώρου καὶ φιλοξένου κ. Ἀχμέτ Τσαούζ ⁵⁾.

Τὸ χωρίον τοῦτο, λίαν ἀκμαῖον, ἔχει ἐν δζαμίον, ἐν λουτρὸν καὶ ἐν χάνιον ⁶⁾ καὶ πλείστας ἀμπέλους καὶ κήπους, ὡς καὶ ἄφθονον τρέχον ὕδωρ. Μετὰ πορείαν δύο ὡρῶν ἐντεῦθεν πρὸς δυσμὰς διὰ μέσου καταφύτων πεδιάδων ἐφθάσαμεν εἰς Καράσου-Γιενιδζέ.

1) Ἡ τοποθεσία τοῦ Μπουροῦ εἶναι ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς ὁμων. λίμνης (Βουστωνίδος) καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

2) Καραβάνια.

3) Ἡ Μουραδιέ (ὡς ἀνωτέρω σελ. 212).

4) Ἐρυθροπόν.

5) Λοχίας.

6) Ἐμπορικὴ στοά.

Περιγραφή τῆς ἀκμαίας πόλεως Καρασοῦ-Γιενιδζέ

Αὕτη ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς μεγίστας πόλεις τῆς χώρας τῶν ἀπίστων ρωμηῶν, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸ ἔτος... ἐκυρίευσεν ὁ στρατηγὸς Ἐβρένος Μπέης. Σήμερον εἶναι ἔδρα διοικήσεως μὲ βαθμὸν 150 βαλαντίων ἄσπεων εἰς τὴν νομαρχίαν τῆς Θεσ)νίκης εἰς τὴν Ρούμελη. Ἔχει ἐν ὄλῳ ... ἀκμαῖα χωρία ὑποδιοικήσεως, (Διοικεῖται διὰ ¹⁾... στρατιωτικοῦ νόμου, ἔχει δὲ βοῦ-βόδαν, Σεῖχουλισλάμην, ἀντιπρόσωπον τῶν σεριφίδων, εὐγενεῖς καὶ προκρίτους, ἀγορανόμον ²⁾ ἱεροδικαστὴν, ὑποδιοικητὴν, γενικὸν διεμθυντὴν φόρων, ἔδραν τοποτηρητοῦ διοικητοῦ ἱππικοῦ καὶ στρατηγὸν Γιενιτάρων.

Εἶναι πόλις ἀκμαία, ἐκτισμένη ἐπὶ ὁμαλῆς καὶ ἐκτεταμένης πεδιάδος παρὰ τὸν ποταμὸν Καρασοῦ³⁾ ἔχουσα ἐκ συνόλῳ περὶ τὰς 400 κεραμοσκεπεῖς μονωρόφους καὶ διωρόφους πλουσίας, κομπὰς καὶ εὐρυχώρους οἰκίας μετὰ ἀμπέλων καὶ κήπων.

Ἀποτελεῖται ἐκ 4 συνοικῶν, ἡ δὲ συνοικία... εἶναι διάσημος ἀκμαία κωμόπολις, ὃ δὲ ποταμὸς Ἐσκιδζέ ὄρει διὰ μέσον τῆς πόλεως, ἐκπηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων τοῦ Ἐσκιδζέ, ἐνοῦται ⁴⁾ εἰς τὸν ποταμὸν Καρασοῦ, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Ἐσκιδζέ Πιλαρον⁵⁾ καὶ τῶν ὄρεων τῶν κωμοπόλεων Βετριγιέ⁶⁾ καὶ Οὐστρουμίσα ⁷⁾ καὶ εὐρυνόμενος ⁸⁾ παρὰ τὴν κωμόπολιν Σαρῆ Σαμπάν ⁹⁾ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσογείον θάλασσαν.

Ἡ πόλις Καρασοῦ-Γιενιδζέ ἔχει ἐν ὄλῳ . . . τέμενη, ἐξ ὧν ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ εἶναι τὸ τοῦ Ἀχμέτ Πασά Ἐμεκδζή Ζαδὲ, ἐνὸς ἐκ τῶν Βεζυρῶν τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ-Χάν, τέμενος ἀξιοθέατον, κομπὸν καὶ μὲ πολλὴν τέχνην ἐκτισμένον ἀλλ' ἡμιτελές τοὺς κίονας καὶ ἔλλιπές ὡς πρὸς τὴν ὑψηροσίαν τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ ¹⁰⁾.

1) Κατὰ λ. ἐκ μέρους.

2) Muhtesib ὑπαλλήλου δημοσίου ἐκτελοῦντος τὸ πάλαι χρῆμα δημάρχου ἅμα καὶ ἀρχιστυνόμου, ἄλλως καλουμένου ihtisar naifi.

3) Μαυρονέρι (Μέλας ποταμὸς), Νέστος βουλγ. Mesta, πηγάζει ἐκ τῶν ὄροπεδίων Σόφιας. Ὁ Ἐβλιγιά δὲν εἶναι ἀκριβῆς εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν πηγῶν τοῦ Νέστου.

4) Χύνεται.

5) Pilagindan Πελαγονείας; Μοῦ φαίνεται ὅτι τὴν λ. διορθωτέον εἰς Jaylagindan (ἐκ τῶν θερέτρων λειμῶνων θερινῆς βοσκῆς).

6) Βετριγιέ; κειμ. νοτίως Πετριτσιού (20 περίπου Χλμ.).

7) Στρομνίτσα, βορείως λίμνης Δοϊράνης (30—35 χλμ.).

8) Συναθριζόμενος, ἐνούμενος.

9) Ἀπέναντι τῆς ν. Θάσου.

10) Ἀσαφές καὶ ἔλλιπές τὸ κείμενον (ὄρα κατωτέρω).